

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Фінансовий та страховий менеджмент»

на тему: **«Фінансова стійкість фінансової установи: проблеми забезпечення і управління (на прикладі АТ КБ «ПРИВАТБАНК»)»**

Виконавець:

студентка 6 курсу
фінансово-економічного факультету

Шидер Ганна Ігорівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент, приватний-професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Арутюнян Світлана Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. В умовах глобалізації фінансових ринків і активізації транскордонного процесу формування світової фінансової системи, розвиток сфери фінансових послуг має будуватися з урахуванням впливу на функціонування фінансових інститутів факторів зовнішнього середовища. Забезпечення ліквідності та фінансової стійкості має для фінансових установ визначальне значення як на стадіях кризи і виходу з нього, так і на стадії посткризового економічного підйому.

Після глобальної фінансово-економічної кризи загострилася конкуренція на ринку фінансово-кредитних послуг та для вітчизняних фінансових установ актуалізувалися завдання управління ліквідністю і фінансовою стійкістю, від ефективності вирішення яких в повній мірі залежить благополуччя самих установ, формування резервів і фондів, функціонально орієнтоване на сприяння їх розвитку. В умовах фінансової глобалізації та макроекономічної нестабільності, ускладнюється вирішення проблем забезпечення фінансової стійкості і надійності фінансових установ (в першу чергу банків та інших економічних агентів). Виникаючі в фінансово-кредитній системі ризики ринковим механізмом «автоматично» не можна вирішити, тому сучасна фінансово-кредитна сфера потребує нових інструментів забезпечення фінансової стійкості.

Ринкова нестабільність негативно впливає не тільки на фінансову стійкість, але і на динаміку кредитування, темпи і обсяги якого знижуються. На вітчизняному ринку відзначається зниження прибутковості в фінансово-кредитному секторі і достатності капіталу у окремих комерційних банків. В умовах фінансової нестабільності і зниження кредитної активності економічних агентів вітчизняні банки намагаються зберегти інтерес населення до розміщення коштів на депозитах.

Завдання стратегії управління фінансовою стійкістю фінансових установ, що враховує світовий досвід і особливості України, актуалізують значущість

узагальнення і осмислення прогресивних вітчизняних і зарубіжних досягнень в цьому напрямку. Еволюція форм і методів регулювання фінансової стійкості в умовах макроекономічної невизначеності багатоаспектна і суперечлива.

У світовій практиці стійкість фінансових установ прийнято оцінювати і визначати за допомогою різних фінансових показників, що мають кількісну оцінку. При цьому очевидно, що фінансові установи з однаковими фінансовими показниками можуть мати суттєві якісні відмінності і перспективи в майбутньому. Відповідно до закону переходу кількісних змін у якісні у кожного оцінюваного об'єкта може відбуватися накопичення або втрата незначних і прихованих, поступових кількісних змін, які в подальшому призведуть до змін корінних, якісних. Новий якісний стан кожної фінансової установи неодмінно в подальшому отримає іншу кількісну оцінку, але це станеться через деякий час, що і вносить в кількісні показники деякий недолік. Таким чином, уявлення про стійкість фінансових установ не слід засновувати тільки на оцінці стану фінансів, необхідний комплексний аналіз інших важливих складових. Так, наприклад, ефективна організаційна структура, професійний кадровий склад фінансових установ можуть забезпечити пропозицію на ринку конкурентоспроможних фінансових продуктів, що істотно може впливати на фінансову стійкість в майбутньому.

Фінансово-економічні кризи, які довелося долати в минулому столітті і в минулому та поточному десятиліттях, чітко проілюстрували необхідність отримання достовірних оцінок стану фінансових установ в майбутньому з метою зниження економічних витрат держави і запобігання соціальних потрясінь в разі банкрутства великих банків, що визначає потребу зацікавлених осіб в надійних інструментах якісного прогнозування та моніторингу фінансової стійкості фінансового сектора.

Виходячи з вищевикладеного, актуальність теми дослідження обумовлена нагальною потребою в результативних методах оцінки і моніторингу стійкості фінансових інститутів, що дозволяють давати адекватну оцінку поточному фінансовому стану і прогнозувати негативні зміни в діяльності фінансових

установ.

Умови реалізації механізму забезпечення фінансової стійкості банківської системи та питання стратегічного розвитку банківської системи є основними у працях вітчизняних вчених Б. Адаміка, А. Дзюблюка, А. Барановського, В. Коваленка, В. Козюка, В. Кочеткова, О. Крухмаль, Р. Михайлюка, В. Міщенко. Проте мінливі умови функціонування економіки та необхідність компіляції зарубіжного досвіду вимагають подальшого розвитку методичних підходів до удосконалення оцінки та управління фінансової стійкості вітчизняних фінансових установ.

Таким чином, **мета** дипломної роботи полягає у дослідженні проблем забезпечення і управління фінансовою стійкістю фінансової установи на прикладі АТ КБ «Приватбанк».

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- 1) дослідити поняття, сутність та значення фінансової стійкості фінансової установи;
- 2) розглянути показники фінансової стійкості фінансової установи та їх розрахунку;
- 3) проаналізувати систему управління фінансовою стійкістю фінансової установи;
- 4) надати загальну характеристику АТ КБ «Приватбанк»;
- 5) проаналізувати фінансову стійкість АТ КБ «Приватбанк»;
- 6) з'ясувати особливості управління фінансовою стійкістю в АТ КБ «Приватбанк»;
- 7) визначити загальні напрями покращення фінансової стійкості фінансової установи;
- 8) з'ясувати можливості посилення фінансової безпеки АТ КБ «Приватбанк»;
- 9) обґрунтувати можливість удосконалення системи управління фінансовою стійкістю АТ КБ «Приватбанк».

Об'єктом дослідження в роботі є процес управління фінансовою

стійкістю фінансової установи.

Предметом дослідження в роботі виступають теоретичні засади, методичні підходи та прикладні аспекти управління фінансовою стійкістю банку.

Методи дослідження. В процесі дослідження використано методи: порівняння - при розкритті суті і значення фінансової стійкості; економіко-статистичний та аналітичного групування – для комплексної оцінки АТ КБ «Приватбанк»; групування – для узагальнення системи показників, які характеризують фінансову стійкість фінансової установи; опису та аналогії, індукції та дедукції – для дослідження особливостей управління фінансовою стійкістю в АТ КБ «Приватбанк», визначення недоліків та пошуку шляхів їх врегулювання. Для побудови таблиць, графіків, застосовувалися сучасні комп'ютерні технології та пакет прикладних програм Microsoft Word, Microsoft Excel.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти різних рівнів; офіційні документи та методичні матеріали Міністерства фінансів України та Державної фіскальної служби, а також Національного банку України; монографії та інша наукова література; статті у періодичних виданнях із питань управління фінансовою стійкістю; довідково-інформаційні видання; облікові та статистичні дані суб'єкта дослідження, фінансова звітність фінансової установи.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів, висновків, списку використаної літератури і додатків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано тези «Поняття та фактори фінансової стійкості банку», / А.І. Шидер // Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет фінансово-економічний. Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку. – 2018. – No 1. – 100 с. – Мови: укр., рос.. – С. 32–34

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні засади управління фінансовою стійкістю фінансової установи»** розглянуто теоретичні підходи до визначення поняття та сутності фінансової стійкості фінансової установи та необхідність її оцінювання. Надана класифікація факторів, що впливають на фінансову стійкість фінансової установи та методів її оцінювання. Охарактеризований механізм управління фінансовою стійкістю фінансової установи та надана методика розрахунку відповідних показників.

Визначено, що фінансова стійкість фінансової установи - одна з головних умов успішної та стабільної роботи фінансової установи в ринкових умовах. Володіючи стійкою й платоспроможною фінансовою стійкістю, фінансова установа має переваги перед іншими фінансовими установами такого ж профілю при залученні інвестицій, отриманні кредитів, у виборі постачальників і підборі кваліфікованих кадрів.

Також у першому розділі розглянуті показники, які характеризують фінансову стійкість фінансової установи та їх розрахунок, які були використані у другому розділі для проведення аналізу та оцінки фінансового стану АТ КБ «ПРИВАТБАНК». Виділені основні фактори, які впливають на фінансову стійкість банку.

У другому розділі **«Аналіз фінансової стійкості АТ КБ «ПРИВАТБАНК»»** була надана загальна характеристика банку та проаналізовано його фінансову стійкість за основними показниками.

За результатами проведеного аналізу, можна зробити висновок, що управлінню фінансовою стійкістю в АТ КБ «Приватбанк» приділяється недостатньо уваги. Це видно з нестабільності показників, які характеризують фінансову стійкість банківської установи, відсутності установленої практики управління цими показниками. Недостатньо уваги приділяється і аналізу цих показників.

У третьому розділі **«Проблеми забезпечення і управління фінансової стійкості комерційного банку в Україні»** запропоновані заходи щодо

зміцнення та підвищення рівня фінансової стійкості АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та посилення його фінансової безпеки. Для забезпечення фінансової стійкості комерційного банку досить важливим є узгодження управлінських рішень та досягнення певних пропорцій між усіма складовими компонентами механізму управління фінансовою стійкістю. Все це позитивно вплине на рівень прибутковості, зниження ризиків, контроль та підтримання ліквідності й платоспроможності на достатньому рівні, що призведе до досягнення цілей банку та підвищення його конкурентної позиції на банківському ринку.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

1. Стабільність банківської системи - це здатність протистояти перешкодам у її функціонуванні для того, щоб вона могла здійснювати роль фінансового посередника в економіці. Оскільки стабільність банківської системи визначає стабільність економічного середовища, яке оточує банк, то досягти цієї якісної характеристики неможливо без забезпечення стійкості окремих банків. Вважаємо, що під фінансовою стійкістю фінансової установи (у тому числі й банку) слід розуміти здатність зберігати деякою системою чи об'єктом незмінними основні свої фінансові характеристики, властивості, незважаючи на вплив зовнішніх та внутрішніх чинників.

2. Аналіз та оцінка фінансової стійкості комерційних банків є рушійною силою в розвитку банківської системи, а отже – всієї економіки України. Фінансово стійкими слід вважати лише банки, що відповідають характеристикам надійного та ефективно працюючого банку, причому базові показники, що характеризують стан банку, є стабільними.

3. Управління фінансовою стійкістю комерційних банків передбачає об'єктивне визначення її поточного й бажаного стану, скоординоване управління фінансовими ресурсами банківської установи, вибір таких управлінських рішень, котрі сприяли б забезпеченню фінансової стійкості. Результат управління фінансовою стійкістю комерційного банку характеризує його надійність, стабільний розвиток та стійкість. Процес управління передбачає

управління на стратегічному рівні, а також застосування певних методів, основними з яких є наступні: планування, аналіз основних елементів, оцінка та регулювання, і контроль фінансової стійкості комерційних банків.

4. АТ КБ «Приватбанк» функціонує на фінансовому ринку з 1992 р. ПриватБанк є лідером банківського ринку країни. В 2016 р. держава в особі Міністерства фінансів України набула права власності на 100% акцій Банку. На сьогодні АТ КБ «Приватбанк» є міжрегіональним універсальним та системним банком із розгалуженою мережею філій та відділень по всій території України, має гнучку організаційну структуру управління. Організаційно-економічна та економічно-фінансова характеристика АТ КБ «Приватбанк» заснована на корпоративних принципах та повністю відповідає сучасним міжнародним стандартам. Банк поступово виходить з кризової ситуації, яка була отримана в результаті нераціональної кредитної політики. Станом на 31 грудня 2017 року Банк має 30 філій і 2213 функціонуючих відділень в Україні та філію на Кіпрі.

5. Фінансово стійким слід вважати лише банк, що відповідає характеристикам надійного та ефективно працюючого банку, причому базові показники, що характеризують стан банку, є стабільними. Економічні нормативи капіталу по АТ КБ «Приватбанк» за 2013-2017 рр. Відповідали встановленим вимогам, окрім 2016 р., коли банк було визнано неплатоспроможним. Економічні нормативи ліквідності по АТ КБ «Приватбанк» за 2013-2017 рр. Відповідали встановленим вимогам. Показники, які характеризують фінансову стійкість по АТ КБ «Приватбанк» за 2013-2017 рр. не відповідали нормативам в 2016 р. Переважна їх більшість була негативними, а коефіцієнт мультиплікатора статутного капіталу не відповідав встановленим вимогам. Інтегральний показник фінансової стійкості погіршується і не може вважатись стабільним, оскільки коефіцієнт варіації менше 33%. Така ситуація вимагає більш глибокого дослідження особливостей управління фінансовою стійкістю в АТ КБ «Приватбанк».

6. Управлінню фінансовою стійкістю в АТ КБ «Приватбанк» приділяється недостатньо уваги. Це видно з нестабільності показників, які характеризують

фінансову стійкість банківської установи, відсутності установленої практики управління цими показниками. Недостатньо уваги приділяється і аналізу цих показників. До елементів системи управління фінансовою стійкістю АТ КБ «Приватбанк» слід віднести:

- організація комплексного аналізу фінансової стійкості банку, яка включає: аналіз власних, залучених і запозичених коштів; аналіз активів та пасивів; аналіз ліквідності та платоспроможності; аналіз доходів, витрат та прибутковості; дотримання банком сукупності економічних нормативів, а саме: обов'язкових, встановлених центробанком та додаткових, встановлених банком для себе самостійно та даних про рух коштів за позичковими операціями;

- вибір методів оцінювання стану фінансової стійкості банку, а саме: здійснення аналізу за допомогою коефіцієнтного методу, інтегрального способу, бально-рейтингової оцінки діяльності банку або факторного аналізу та визначення на цій основі способів управління ліквідністю комерційного банку;

- оцінка кількісних і якісних параметрів здійснюваних банком кредитних операцій, що є основою його активів та визначення напрямів оптимізації кредитного портфеля банківської установи.

7. На сьогодні в умовах нестабільного середовища вирішальними є дослідження та впровадження саме таких заходів, які б послужили досягненню мінімізації ризиків банківської установи загалом та у тому числі АТ КБ «Приватбанк»: банківським установам потрібно зменшувати збиткові або малоприбуткові операції; покращувати заходи щодо зростання груп активів, що приносять саме відсотковий прибуток; повна зміна на загальному рівні відсоткової ставки по всіх активних операціях банку; диверсифікація позик (зменшення ризиків); уведення певного ліміту на послуги надання позик; раціональне резервування; обов'язковий нагляд банком за ситуацією навколо справи позичальника протягом повного терміну користування позикою; автоматичне регулювання політики управління ліквідністю та прибутковістю при вирішенні конфліктів цілей.

8. Забезпеченням фінансової безпеки в АТ КБ «Приватбанк» комплексно

не займається жоден підрозділ, що є недопустимим і вимагає виправлення за рахунок впровадження спеціального структурного підрозділу. Відповідно недостатньо уваги приділяється управлінню ризиком ліквідності. Тому запропоновано систему засобів управління ризиком ліквідності:

- управління ліквідністю на середньострокову перспективу (від 3 до 12 місяців);

- аналіз платіжного календаря групи на середньострокову перспективу та вивчення можливих варіантів виходу зі складних ситуацій, в яких вона може опинитися в разі несприятливих змін або виникнення кризи, короткострокову (від 2 до 15 тижнів);

- оціночні розрахунки з використанням розроблених власними силами моделей, що застосовуються до обсягу та вірогідності непередбачуваного видатку ресурсів та потенційної потреби у додатковому фінансуванні та на поточний період (до 14 діб);

- залучення короткострокових міжбанківських депозитів;

- негайний продаж цінних паперів з портфеля казначейства та інші ресурси, які має група;

- інвестування коштів у диверсифіковані портфелі ліквідних активів для того, щоб мати можливість оперативної та безперешкодно виконати непередбачувані вимоги щодо ліквідності.

Окрім цього рекомендовано скористатися факторним аналізом для з'ясування резервів підвищення фінансової безпеки банку.

9. Складовою забезпечення фінансової стійкості АТ КБ «Приватбанк» є його ефективна організаційна структура. Для її забезпечення пропонується за функціональними підрозділами чітко закріпити джерела акумуляції ресурсів (пасиви) і напрями їх використання (активи). При цьому такі центри відповідальності при формуванні своїх активів будуть використовувати спочатку власні пасиви, а коли їх не вистачатиме – пасиви інших підрозділів. Причому слід встановити пріоритетність використання вільних ресурсів одних центрів відповідальності і банку в цілому в активах інших центрів відповідальності.

Функція визначення даних пріоритетів повинна бути закріплена за казначейством банку. При цьому казначейство банку буде контролювати трансфертні ціни та розподіл ресурсів між центрами. Вважаємо, що найбільш ефективним інструментом управління є «дерево цілей», найвищу ціль в якому слід сформулювати таким чином: забезпечення фінансової стійкості АТ КБ «Приватбанк» в довгостроковій перспективі в межах допустимого рівня ризику. На основі поглядів, які існують в літературі та визначення фінансової стійкості, були встановлені основні та допоміжні цілі, які є декомпозицією головної цілі, і в результаті було побудовано «дерево цілей» стратегічного управління фінансовою стійкістю комерційного банку. Також був проведений кількісний аналіз цього «дерева цілей», на основі чого було визначено, що досяжність головної цілі складає 0,66, тобто вище середнього, але й недостатньо для безумовного досягнення найвищої цілі.

АНОТАЦІЯ

Шидер Ганни Ігорівни, «Фінансова стійкість фінансової установи: проблеми забезпечення і управління (на прикладі АТ КБ «ПРИВАТБАНК»)»,

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою «Фінансовий та страховий менеджмент»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес управління фінансовою стійкістю фінансової установи.

У роботі розглядаються теоретичні основи фінансової стійкості комерційного банку на прикладі АТ КБ «ПРИВАТБАНК». Розглянуто основні фактори, які впливають на фінансову стійкість та методи її забезпечення.

Проаналізовано дані АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2013-2017 рр., що дозволило надати у роботі загальну фінансово-економічну характеристику банку завдяки розрахунку основних показників фінансової стійкості за останні 5 років.

Запропоновано основні напрямки підвищення фінансової стійкості АТ КБ «ПРИВАТБАНК», зокрема обґрунтовується перелік заходів для вдосконалення механізму управління фінансовою стійкістю АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Ключові слова: фінансова стійкість, комерційний банк, фактори впливу, ліквідність.

ANNOTATION

Shider A., « The financial soundness of the financial institution: problems of provision and management (on the example of JSC CB PRIVATBANK)»,

thesis for Master degree in specialty 072 «Finance, banking and insurance»
under the program «Financial and insurance management»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2018

This thesis consists of three chapters. Object of study is the process of evaluating and managing the financial soundness of the financial institution.

Diploma thesis deals with the theoretical foundations of financial stability of a commercial bank on the example of JSC CB "PRIVATBANK". The main factors influencing financial stability and methods of its provision are considered.

The data of JSC CB "PRIVATBANK" for the years 2013-2017 was analyzed, which allowed to provide the overall financial and economic characteristics of the bank through the calculation of the main indicators of financial stability over the past 5 years.

The main directions of increase of financial stability of JSC CB "PRIVATBANK" are offered, in particular the list of measures for improving the financial sustainability management mechanism of JSC "CB" PRIVATBANK "is substantiated.

Keywords: financial stability, commercial bank, influence factors, liquidity.